

„AGRICISTRADÉ“ projekto patirtis

Lapkričio 30 d. Briuselyje įvyko baigiamoji ES 7-osios bendrosios tyrimų programos „AGRICISTRADÉ“ projekto konferencija, kurioje buvo aptarti svarbiausi projekto metu gauti rezultatai ir diskutuojama apie Europos Sąjungos bei Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) šalių prekybos santykių vystymosi scenarijus. Projekto koordinatore Lietuvoje dr. Jolanta Drożdż pasidalino dalyvavimo šiame tarptautiniame tyrime patirtimi.

Dr. Jolanta Drożdż – projekto koordinatore Lietuvoje

– **Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas šiemet baigia trejus metus vykdytą ES 7-osios bendrosios programos „AGRICISTRADÉ“ projektą, skirtą ištirti žemės ūkio, maisto sektoriaus ir biomasės gamybos ir prekybos potencialą naujose nepriklausomose Europos valstybėse (angl. Exploring the Potential for Agricultural and Biomass Trade in the Commonwealth of Independent States). Jūs esate šio projekto koordinatore Lietuvoje, atsakinga už mūsų šalies skirtų uždavinių vykdymą. Pasidalinkite su laikraščio „Mokslo Lietuva“ skaitytojais savo įspūdžiais ir patirtimi, ką reiškia dalyvavimas tarptautinėje tyrimų erdvėje. Pradėsiu nuo itin aktualaus klausimo: kokia patirtis reikalinga, norint dalyvauti ES finansuojamuose tarptautiniuose projektuose?**

– Iš tikrųjų patirtis, dalykinė kompetencija ir rekomendacijos yra itin svarbūs aspektai. Dalyvauju tarptautiniuose projektuose jau daugiau kaip dešimt metų. Kasmet rengiame daug paraiškų ir žinome, koks mažas yra sėkmingų paraiškų procentas, todėl svarbiausia apsišarvuoti kantrybe, nenusivilti ir nenuleisti rankų, gavus paraišimą, kad kažkam pasisekė labiau nei tau.

– **Gal galėtumėte įvardinti, kas labiausiai lėmė šio projekto pasirinkimo sėkmę?**

– Vienas iš svarbiausių veiksnių yra geras partnerių konsorciumas. Jų dalykinė kompetencija ir sėkmingai įvykdytų tarptautinių projektų, finansuotų iš ES lėšų, sąrašas vertinami labai pozityviai. Kuo ilgesnis šis sąrašas, tuo geriau. Ne mažiau svarbus yra ir konsorciumo partnerių tarpusavio pasitikėjimas bei žinojimas, kad suburta komanda sugebės įvykdyti projekte numatytus darbus. Turime ilgalaikę bendradarbiavimo su šiais partneriais patirtį. Konsorciumo koordinatore yra labai lankstus ir geba greitai spręsti

Baigiamosios konferencijos dalyviai. LAEI fotoarchyvo nuotr.

netikėtai iškilančias problemas, o partneriai yra labai geranoriški ir draugiški.

– **Tačiau tarptautinių ES mokslinių tyrimų erdvėje konsorciumas nėra vienintelis sėkmės garantas. Kas lėmė tai, kad Jūsų pateiktas projektas buvo įvertintas kaip perspektyvus?**

– Tai nebuvo spontaniškai pasiektas rezultatas. Pateikti paraišką ruošėmės ilgiau nei metus. Pasiūlėme tai, ko negalėjo pasiūlyti konkurentai – kompleksinį ekonominį sprendimą, kuris sujungia tris modelius: dalinės pusiausvyros modelį „AGMEMOD“, bendrosios pusiausvyros modelį „MAGNET“ ir geografinį biosferos valdymo modelį „GLOBIOM“ (žr. projekto schemą). Manau, kad būtent mūsų konsorciumo partnerių turimos infrastruktūros jungtis ir tapo viena iš sėkmės priežasčių.

Mūsų projekte buvo numatyta įvertinti žemės ūkio ir maisto sektoriaus gamybos potencialą ne tik ES, bet ir aštuoniuose buvusiose sovietinio bloko valstybėse, tarp kurių yra tiek priklausančių, tiek ir nepriklausančių Nepriklausomų Valstybių Sandraugai. Vienas iš projekto partnerių yra Vokietijos IAMO institutas, turintis daug patirties, dirbant su NVS šalimis. Šis partneris padėjo operatyviai parinkti patikimus ekspertus nagrinėjamosiose šalyse. Tai labai padidino sėkmės tikimybę, nes parinkti ekspertai jau buvo pelnę tarptautinį pripažinimą. Konsorciumą sudaro 17 partnerių iš 15 šalių. Projekto koordinatore yra Prancūzijos atstovas, o partneriai – iš Nyderlandų, Vokietijos, Slovėnijos, Austrijos, Belgijos, Lietuvos, Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Gruzijos, Kazachstano, Moldovos Respublikos, Rusijos Federacijos ir Ukrainos. Mes visi esame skirtingi ir turime vienas

kitą papildančios ekspertinės patirties.

– **Jūsų konsorciame dalyvavo valstybės, kurios priklausė Sovietų Sąjungai iki jos žlugimo. Tai Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Gruzija, Kazachstanas, Moldova, Rusijos Federacija ir Ukraina. Koks vaidmuo joms buvo skirtas šiame ES projekte?**

– Tokią konsorciumo sudėtį lėmė Europos Sąjungai aktuali problema ir išskeltas projekto tikslas. Siekėme išanalizuoti užsienio prekybos žemės ir maisto ūkio produktais bei biomasės potencialą pasirinktose sovietinio bloko valstybėse. Šiems partneriams teko itin svarbus vaidmuo, nes kiekviena iš šių šalių yra unikali, tačiau unikalumo inventorizacija nėra lengvas uždavinys. Jeigu analizuodamas ES narių situacijos mokslininkas gali naudotis Eurostato duomenų baze ir rasti joje atsakymus į rūpimus klausimus, tai minėtose aštuoniuose valstybėse tokių duomenų rinkimas yra sunkus išbandymas. Kyla daug problemų dėl kalbos barjero, duomenų rinkimo metodologinių aspektų, būtinybės surinkti šiose valstybėse nefiksuojamus duomenis, t. y. užpildyti spragas duomenų rinkimo sistemose. Net baigiamajame projekto stadijoje mes kreipėmės į šių šalių ekspertus, prašydami pakomentuoti tyrimo rezultatų patikimumą ir įvertinti projekte aptartus šių šalių žemės ir maisto ūkio plėtros scenarijus.

– **Pakomentuokite reikšmingiausias „AGRICISTRADÉ“ projekto rezultatus. Juk šiame projekte buvo numatyta įvertinti galimų prekybos susitarimų ES Rytų partnerystės ir Eurazijos sąjungos įkūrimo kontekste poveikį Europos Sąjungos rinkai. Ko galime tikėtis ateityje? Ar nagrinėjote, kaip pasikeis situacija Rusijoje, pastarajai atšaukus šių prekių importo embargą?**

– Be abejo, įdomiausias įžvalgos – apie pokyčius Rusijos rinkoje. Svarbiausia žinia Europos Sąjungai ir, žinoma, Lietuvos verslininkams, kad Rusija sparčiai sprendžia savo apsirūpinimo maistu problemas. Jau galime kalbėti apie greitai pasiektus sėkmingus pavyzdžius: Rusija smarkiai padidino gamybą kiaulienos, paukštinkystės ir kai kurių daržovių sektoriuose ir sugeba ne tik apsirūpinti minėtais produktais, bet ir juos eksportuoti. Savo ateitį Rusiją sieja su Eurazijos šalimis, todėl mažai tikėtina, kad, atšaukus embargą,

situacija grįš į buvusias vėžes.

Buvo analizuojami projekto rezultatai ir „AGRICISTRADÉ“ projekto tinklalapyje (<http://www.agricistrade.eu>) skelbiami trys pagrindiniai prekybinių santykių su Rusija vystymosi scenarijai. Pirmasis vertina gilesnę ES ir jos Rytų partnerių integraciją, prekybos santykių plėtrą dvišalių sutarčių pagrindu, mažinant prekybos apribojimus. Antrasis sietinas su pasauliniais prekybos liberalizavimo procesais, modeliuojant pokyčius, kuriuos lems prekybos sąlygų palengvinimas, pasauliniu mastu įgyvendinant tam tikrus Pasaulio Prekybos Organizacijos (PPO) reikalavimus. Trečiasis scenarijus apima Eurazijos sąjungos kūrimo aspektus ir gilėjantį regionalizavimą. Pastarasis scenarijus atrodo labiausiai tikėtinas ES tarptautinės prekybos santykiuose su Rusija bei kai kuriomis kitomis NVS šalimis (Baltarusija, Kazachstanu, Armėnija). Dvišalių prekybos susitarimų plėtra prognozuojama su Ukraina, Gruzija ir Moldova. Tarp visų nagrinėtų šalių tik Azerbaidžanas neturi aiškios tarptautinės prekybos plėtros krypties, nedalyvauja nei ES dvišaliuose susitarimuose, nei Eurazijos sąjungos kūrime.

– **Ar „AGRICISTRADÉ“ projektas gali pakoreguoti ES politiką, ar jis labiau orientuotas į mokslo bendruomenę ir leidžia parengti iš esmės naujus analogiškų problemų sprendimo instrumentus ateičiai?**

– Projekto rezultatus numatoma viešinti tiek ES lygmeniu, tiek nagrinėjamos NVS šalyse. Todėl tikimasi, kad šie rezultatai sulauks platesnio atgarsio ir pasieks ne tik mokslo bendruomenę, taip pat turės įtakos prekybos politikos formavimui bei pasitarinaus tolesnių sprendimų priėmimui.

Su „AGRICISTRADÉ“ projekto koordinatore dr. Jolanta Drożdż kalbėjosi „Mokslo Lietuvos“ redakcinės kolegijos narė, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto vyresnioji mokslo darbuotoja dr. Nelė Jurkėnaitė.

Šis projektas buvo finansuotas pagal Europos Sąjungos 7-osios bendrosios mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir sklaidos programą, sutarties Nr. 612755.

This project has received funding from the European Union's Seventh Framework Programme for Research, Technological Development and Demonstration under Grant Agreement No. 612755

